

ת"פ 64325/11/15 - מדינת ישראל נגד וסים עודה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 64325-11-15 מדינת ישראל נ' עודה
תיק חיצוני: 5067/15
לפני כבוד השופט אמיר טובי
מדינת ישראל המאשימה

נגד
הנאשם וסים עודה

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד בני פסקל

ב"כ הנאשם: עו"ד סאדר והנאשם בעצמו

החלטה

תמצית כתב האישום

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וכן בעבירת החזקת סמים לצריכה עצמית לפי סעיפים 7(א)+7(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג - 1973, וזאת לאחר שכתב האישום תוקן במסגרת הסדר טיעון בין הצדדים. ההסדר לא כלל הסכמה לעניין העונש.

2. בעובדות כתב האישום נאמר כי ביום 22.11.15, מעט לאחר השעה 16:20, צעדה הילדה א.פ., ילידת יולי 2005 (להלן: "הילדה") באחד הרחובות בשכונת קריית אליעזר בחיפה. כשחלפה על פניו, הבחין הנאשם כי היא אוחזת בידה מכשיר טלפון נייד מסוג גלקסי TREND LITE (להלן: "הטלפון"), והחליט לשדוד אותו. הנאשם חטף את הטלפון מידה של הילדה תוך שהוא דוחף אותה קלות באמצעות כתפו ונמלט מהמקום. בהמשך אותו היום, מכר את הטלפון לאחר, תמורת סכום של 150 ₪.

מאוחר יותר באותו היום, בשעה 20:30, עת נעצר הנאשם, נמצא כי הוא מחזיק בכיס מכנסיו סם מסוכן מסוג חשיש במשקל 2.11 גרם נטו, שלא כדין.

3. ביום 23.3.16, לאחר שהודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון, הודה הנאשם בכתב האישום המתוקן והורשע בעבירות כמפורט לעיל. לבקשת הצדדים, הוריתי על הפנייתו לשירות המבחן לקבלת תסקיר בעניינו טרם שמיעת הטיעונים לעונש.

תסקיר שירות המבחן

4. בתסקיר מיום 22.6.16 נכתב כי הנאשם צעיר בן 23, רווק, יליד ישראל, שוהה כיום במעצר בית בבית הוריו בפיקיעין, כשעובר למעצרו התגורר בדירה שכורה בחיפה יחד עם אחיו ועבד בבית קפה. הנאשם סיים 12 שנות לימוד ללא תעודת בגרות, ועם סיום לימודיו עבר להתגורר בחיפה. נאמר כי בתחום התעסוקתי ניכר חוסר יציבות, כשהנאשם עובד בעבודות מזדמנות שונות בתחום המסעדות, עבד כנציג שירות בחברת כבלים, ואף הפעיל תקופה מסוימת עסק למכירת טבק ונרגילות. לנאשם שלושה אחים, אביו עובד במפעל ואמו עקרת בית. הנאשם תיאר קשר קרוב וחם עם בני משפחתו.

מגיליון רישומו הפלילי עולה כי אין לחובתו הרשעות קודמות. בהתייחס לעבירה הנדונה, הודה הנאשם בעובדות כתב האישום ולקח אחריות על מעשיו. בפני גורמי המבחן טען כי תחילה לא רצה להודות בעבירת האלימות בגדרה יוחסה לו דחיפת הילדה, שכן כלל לא היתה לו כוונה לעשות כן. יחד עם זאת, הוא מבין כי במעשיו תקף אותה ועל כך הוא מצר. לדבריו, הוא נקלע לחובות בבנק ולכן החליט לגנוב את הטלפון מהילדה ולמכור אותו. הנאשם ביטא בושה וחרטה על מעשיו וצער על הפגיעה הרגשית שנגרמה לה, וביקש להתנצל בפניה ולפצותה. ביחס לעבירת הסמים שיתף הנאשם כי הוא נוהג לעשן חשיש מזה כשנתיים, תחילה בשל כאבי גב מהם סבל ובהמשך בנסיבות חברתיות. כן הודה כי גם בזמן מעצר הבית עישן פעמים ספורות, ובבדיקת שתן שנערכה לו נמצאו שרידי שימוש בקנבואידים. צוין כי הנאשם התייחס לשימוש בסמים כעניין שולי וחסר חשיבות.

עוד צוין בתסקיר כי במסגרת חקירת המעצר הועמד הנאשם בצו פיקוח ושולב בקבוצת פיקוח לעצורי בית, אליה הוא מגיע באופן עקבי, לוקח חלק פעיל ומבטא עצמו בפתיחות ובאותנטיות.

בהערכת גורמי הסיכון והסיכוי, התייחס שירות המבחן לכך שמדובר בבחור צעיר ללא מעורבות קודמת בפלילים, שזוהי עבירתו הראשונה והיחידה. גורמי המבחן התרשמו מאדם עם יכולות וורבליות וקוגניטיביות טובות, אשר ניכר פער בין תפיסתו את עצמו כמי שמתפקד ומנהל אורח חיים יציב לבין חוסר יציבותו בתחום התעסוקתי. עוד התרשמו גורמי המבחן כי הנאשם אינו מבטא דפוסי התנהגות אלימים, ולהערכתם, העבירה הנדונה מבטאת קושי בוויסות דחפים במצבי לחץ ומשבר, בהצבת גבולות פנימיים וביצירת דרכים אדפטיביות להתמודדות במצבי לחץ ומצוקה. מאידך ניכר כי לנאשם יכולת לערוך התבוננות פנימית על התנהלותו ולהבין את הפסול במעשיו. גורמי המבחן התרשמו כי הנאשם מגלה אמפתיה כלפי נפגעת העבירה, לוקח אחריות על תוצאות מעשיו ומוכן לפצותה. צוין כי נשקלה הפנייתו להליך של צדק מאחה, אולם לנוכח אי הבהירות באשר לשימוש בסמים, הדבר נדחה בשלב זה.

בבואו להעריך את הסיכון להישנות ביצוע עבירות דומות, התייחס שירות המבחן למאפייני אישיותו של הנאשם, לעובדה שזוהי מעורבותו הראשונה בפלילים, ולכך שהתנהלותו בדרך כלל אינה מאופיינת בדפוסי התנהלות אלימים. יחד עם זאת, לנוכח המשך השימוש בסמים, קבע כי לא ניתן לשלול סיכון להישנות עבירות דומות. בסיכומו של התסקיר המליץ שירות המבחן על דחיית הדיון בשלושה חודשים במהלכם יופנה הנאשם ליחידה לטיפול בהתמכרויות ותיבחן התאמתו למסגרת טיפולית.

5. בתסקיר משלים מיום 13.10.16 נכתב כי במהלך התקופה שחלפה שולב הנאשם בטיפול פרטני, במסגרתו שיתף בפתיחות בקורות חייו ובקשיים עימם מתמודד במסגרת המשפחתית. עוד נכתב כי ניכר שהוא מצליח לפתח יחסי אמון ובטחון בקשר עם גורמי הטיפול, דבר המסייע לו להביא את עצמו באופן פתוח ואותנטי ובכך להיתרם מהטיפול. כמו כן, ביצע בדיקות שתן שבועיות, אשר הצביעו החל משלב מסוים על ניקיון מסמים, וזאת לאחר שהתחייב להפסיק השימוש בהם. עוד נערכה לנאשם וועדת אבחון במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות. להתרשמותם, כיום מבין הנאשם את הבעייתיות שבהתנהלותו, מצליח לראות את הקשר בין חוסר הארגון וחוסר היציבות התעסוקתית לבין השימוש בסמים, ועושה מאמץ לשנות את התנהלותו וליצור לעצמו מציאות מתפקדת ומיטיבה. לצד זאת, ניכר שקיימת עדיין נזקקות טיפולית וצורך בהמשך טיפול פרטני ומעקב אחר נושא השימוש בסמים באמצעות ביצוע בדיקות שתן.

נוסף לכך, וכחלק מתהליך השיקום, שולב הנאשם במסגרת תוכנית "אוניברסיטה בעם" בלימודי משפטים באוניברסיטת חיפה, המאפשרת לאוכלוסיות מוחלשות לרכוש ידע מעשי בסיסי במטרה לאפשר התמודדות טובה יותר בחיי היומיום ולהעניק רצון וכלים להמשיך ללמוד ולהתפתח. נכתב כי הנאשם גילה עניין בתוכנית ואמור להתחיל בלימודיו בחודש נובמבר.

לנוכח האמור, המליץ שירות המבחן על ענישה משולבת בעלת מרכיב שיקומי לצד היבט ענישתי ממשי, בדמות מאסר בעבודות שירות בצד הטלת צו מבחן בן 18 חודשים, במהלכו ימשיך את הטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות. עוד המליץ שירות המבחן, לנוכח שיתוף הפעולה מצד הנאשם והתרשמותו כי ההליכים המשפטיים הצליחו להרתיעו, כי עבודות השירות תהיינה ברף הנמוך.

6. מטעם הצדדים לא הוגשו כל ראיות לעניין העונש.

טיעוני המאשימה לעונש

7. בטיעוניה ציינה המאשימה כי הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה הינם הזכות להגנה

על הגוף והרכוש, ובעיקר ההגנה על שלומם של קטינים. לגישת המאשימה, הנסיבה העיקרית הצריכה לבוא לידי ביטוי בקביעת מתחם הענישה הינה גילה הרך של הילדה. נטען כי קטינים, בייחוד בגילה של הילדה דנן, בת עשר שנים בלבד, המהווים "טרף קל", זקוקים להגנתו של בית המשפט, בין היתר באמצעות מדיניות ענישה מחמירה. עוד נטען כי הרכוש שנגנב הינו בעל אופי אישי, ששווי האישי גבוה משווי הכלכלי. לאור האמור, עתרה המאשימה למתחם ענישה הנע בין שנה לשלוש שנות מאסר בפועל. הוגשה פסיקה התומכת לגישת המאשימה במתחם האמור.

ביחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם הפנתה המאשימה לעברו הנקי ולהודייתו במיוחד לו. עם זאת, נטען כי נראה שסיכויי שיקומו אינם גבוהים בשלב זה, כשהשיקול המשמעותי לעניין זה הינו המשך שימוש בסמים, אף לאחר מתן הכרעת הדין, וזאת כעולה מהתסקיר הראשון שהוגש בעניינו. הוטעם כי מי שאינו כובש את יצרו ושב ונכשל בשימוש בסם, תוך שהוא נתון בתנאים מגבילים, קל וחומר שייכשל בהליך שיקומי ללא מסגרת הדוקה משמעותית בדמות מאסר מאחורי סורג ובריח. עוד נטען כי אין במקרה דנן שיקולים המצדיקים סטייה ממתחם הענישה, ובכלל זה ההליך הטיפולי הראשוני בו שולב הנאשם כמפורט בתסקיר המשלים. יתרה מזו, נטען כי הטיפול בו שולב הנאשם אינו מתיישב עם אבחנותיו של שירות המבחן בתסקיר הראשון, ממנו עולה כי מקורה של העבירה בשני גורמים והם חובותיו ושימוש בסמים. עם זאת, הטיפול שהותווה אינו נותן מענה לאף לא אחד מגורמים אלה. לפיכך, ביקשה המאשימה לגזור את עונשו של הנאשם ברף הבינוני-תחתון של המתחם שהוצע, בצד חיובו בתשלום פיצוי למתלוננת.

טיעוני הנאשם לעונש

8. בפתח טיעוניו הפנה הסנגור לתסקירים החיוביים שניתנו בעניינו של הנאשם, הן במסגרת ההליך העיקרי והן במסגרת הליך המעצר. נאמר כי מאז שחרורו בתנאים מגבילים השתתף הנאשם בכל ההליכים הטיפוליים עליהם המליץ שירות המבחן, ללא כל היעדרות, והשתלב היטב במסגרת הטיפולית שהותוותה לו. הוטעם כי שירות מבחן בחן את נסיבותיו האישיות והגיע למסקנה כי אין למצות עמו את הדין, תוך שקבע כי מסגרת טיפולית היא המסגרת המתאימה לגביו. ביחס לשימוש בסמים נאמר כי אכן בתחילה היה קושי בתחום זה אולם מהתסקיר המשלים עולה כי השימוש בסמים נפסק ובסיכומו של דבר הומלץ על הליך טיפולי והטלת צו מבחן.

הסנגור הוסיף כי עוד לפני תיקון כתב האישום, עסקין בעבירת שוד המצויה ברף התחתון. נטען כי הנאשם פעל באופן ספונטני וללא תכנון מקדים, כאשר לא נעשה שימוש באלימות מלבד נגיעה קלה בילדה. הוזכר כי הנאשם נעדר עבר פלילי וזוהי מעידתו הראשונה וכי הוא מבין שעשה טעות, עליה לא יחזור בשנית. לטענת הסנגור, עצם ניהול ההליך הפלילי והתקופה הארוכה בה שהה הנאשם במעצר בית בפיקוח שלושה מבני משפחתו, מהווים גורם מרתיע עבורו. הודגש, כי גם מתסקירי שירות המבחן עולה כי אין המדובר באדם בעל דפוסים אלימים.

ביחס למתחם הענישה ההולם טען הסנגור כי רף הענישה במקרים דומים נע בין עבודות שירות לבין 12 חודשי מאסר בפועל, כאשר קיימת פסיקה מקלה יותר, אליה הפנה. לאור כל האמור ביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן בתסקיר. כן הזכיר כי הנאשם הציע גם לפצות את הילדה.

9. בדברו האחרון, אמר הנאשם כי חשוב לו לסיים את ההליך בנזק מועט ככל האפשר. לדבריו, בתקופה בה שהה במעצר בית קיבל רישיון תיווך ובכוונתו לעסוק במקצוע זה. עוד הוסיף כי בכוונתו להמשיך בלימודיו באוניברסיטה. ביחס לעבירה עצמה ציין הנאשם כי הוא מכיר בטעותו והוא עושה דרך שיקומית מאז ועד היום.

קביעת מתחם הענישה ההולם

10. נקודת המוצא לבחינת העונש ההולם היא קביעת מתחם הענישה הראוי לעבירה בנסיבותיה. בהקשר זה על בית המשפט להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ג' לחוק העונשין).

11. הערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה במקרה דידן הינו הערך של שלמות גופו ורכושו של האדם. מעשיו של הנאשם פגעו בבטחונה של הילדה, בשלמות גופה וברכוש. החוויה שחוותה, בעודה צועדת לתומה ברחוב, במקום שאמור להיות בטוח עבורה, בטבורה של עיר, לבטח ילווה אותה לאורך זמן, וזאת אף שלא נגרם לה נזק גופני. לעניין זה כבר נקבע ש"אין צורך בכל מקרה בתסקירי קרבן כדי לחוש את הטראומה העוברת על הקרבן" (ע"פ 5617/13 כהן נ' מדינת ישראל, (27.5.2014)).

12. נוכח ממדי התופעה, הצמיד לה בית המשפט העליון את צמד המילים "מכת מדינה". בע"פ 588/13 פלוני נ' מדינת ישראל (27.8.2013) נאמרו הדברים הבאים:

"למרבה הצער, הפכו בתקופה האחרונה מעשי השוד ובעיקר ככל שמדובר בשוד של מכשירים סלולריים יקרי ערך, לתופעה שניתן להגדירה כ'מכת מדינה' כאשר חדשות לבקרים מדווחים אנו על תקיפה של קרבנות חסרי הגנה על ידי שודדים אלימים וחסרי מעצורים, המבקשים לשדוד את רכושם ולזכות ברווח כספי קל וזמין (ראו לעניין זה, דברי חברתי, המשנה לנשיא מ' נאור בע"פ 6378/11 בסול נ' מדינת ישראל (31.7.2012)). מעבר להיבט הכספי והכלכלי של התופעה, יש ליתן את הדעת לפגיעות הפיזיות, ולא פחות חמור מכך לפגיעות הנפשיות הנגרמות לקרבנות העבירה, בצד הפגיעה בשלומם ובבטחונם של הציבור בכללותו".

13. יחד עם זאת, בצד חומרתה של העבירה, נסיבות ביצועה במקרה דידן מעידות כי היא מצויה ברף התחתון של עבירות השוד. זאת, כיוון שרמת האלימות שהופעלה לא היתה ברמת חומרה גבוהה, ומידת

הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים לא היתה אף היא ברף הגבוה. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, הנאשם חטף את הפלאפון מידה של הילדה תוך שהוא דוחף אותה קלות באמצעות כתפו, כך שאין המדובר באלימות במדרג הגבוה.

יפים לעניין זה דבריו של בית המשפט בע"פ 5535/12 כאברי נ' מדינת ישראל (1.5.2013) בקבעו:

"...צריך שיתקיים מדרג סביר בין העונשים המושגים בגין עבירות שונות. אין דינה של עבירת רכוש שבביצועה מעורבת אלימות קלה כדינה של עבירת רכוש שבמהלכה מופעלת אלימות קשה כלפי נפגע העבירה".

נוסף לכך, בבחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ראיתי להתחשב גם בעובדה כי מדובר בעבירה שבוצעה ללא תחכום רב ומבלי שקדם לה תכנון.

14. בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, הפגיעה בערכים המוגנים ומדיניות הענישה הנהוגה, אני סבור כי מתחם העונש הראוי במקרה זה, בהתבסס על עקרון ההלימה, נע בין 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ל- 24 חודשי מאסר בפועל.

באשר לעבירה של החזקת סם לצריכה עצמית, הנבלעת במקרה דנן בעבירת השוד, אני קובע כי מתחם הענישה הראוי ביחס אליה נע בין מאסר מותנה לבין 3 חודשי מאסר בפועל.

גזירת העונש בתוך מתחם הענישה ההולם

15. בעת גזירת העונש בתוך המתחם שנקבע, על בית המשפט להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, בהתאם לנסיבות המנויות בסעיף 40א לחוק העונשין.

16. במסגרת השיקולים לקולא ראיתי להתחשב בהודייתו של הנאשם במיוחס לו בשלב מוקדם של ההליך. הודיה זו לא זו בלבד שהביאה לחסכון בזמן שיפוטי יקר אלא שהיא טומנת בחובה נטילת אחריות מצד הנאשם על מעשיו. כן התחשבתי בצער ובחרטה שהביע הנאשם על מעשיו, בנכונותו להתנצל בפני הילדה ולפצותה על הפגיעה שנגרמה לה, ובהצהרתו בדבריו האחרונים בדבר רצינות כוונותיו לחזור ולעלות על דרך המלך.

עוד ראיתי להתחשב בתקופה בה שהה הנאשם במעצר וכן בתנאים המגבילים בהם היה נתון הכוללים מעצר בית משך תקופה של כשנה, מבלי להפר את תנאי שחרורו.

מעבר לכך, התחשבתי בגילו הצעיר של הנאשם ובעובדה כי הינו נעדר כל הרשעות קודמות וזו לו

הסתבכותו הראשונה והיחידה בפלילים. מתסקירי שירות המבחן עולה כי עד להסתבכותו זו ניהל הנאשם, ככלל, אורח חיים תקין ונורמטיבי, ומעורבותו בעבירה הנדונה אינה מאפיינת את התנהלותו, הנעדרת מאפיינים אלימים או עברייניים מושרשים.

מצאתי לנכון להתחשב גם בשיתוף הפעולה של הנאשם עם גורמי המבחן ונטילתו חלק בטיפול קבוצתי במסגרת הליך המעצר ובתוכנית הטיפולית שהותוותה לו על ידי שירות המבחן והיחידה לטיפול בהתמכרויות. אף שמדובר בהליך המצוי בראשיתו, הרי שמהתסקיר המשלים שהוגש בעניינו עולה כי השימוש בסמים הופסק בעקבות שילובו בטיפול והוא משקיע מאמץ לשינוי התנהלותו וליצירת מציאות מתפקדת ומיטיבה. לאור האמור, אני סבור כי מאסר, בפרט שיהיה זה מאסר הראשון, ישפיע עליו לרעה ועשוי להסיטו ממסלול החיים התקין בו הינו צועד כיום. מעבר לכך, התרשמתי כי הנאשם הפיק את הלקחים מניהול ההליך הפלילי, ממעצרו ומשהותו בתנאים מגבילים וכי יש בכל אלה כדי להוות גורם מרתיע בפני ביצוע עבירות נוספות מצדו בעתיד.

17. על יסוד מקבץ השיקולים שמניתי לעיל, יש בכוונתי להשית על הנאשם עונש מאסר למשך שישה חודשים שירוצה בעבודות שירות, כפוף לאישורו של הממונה על עבודות שירות.

הממונה מתבקש להמציא את חוות דעתו עד למועד הדיון הבא הנקבע בזאת ליום 18.12.16 בשעה 09:00.

המזכירות תמציא החלטה זו לממונה על עבודות השירות.

הובהרה לנאשם חובת התייצבותו לדיון.

ניתנה היום, ז' חשוון תשע"ז, 08 נובמבר 2016, בנוכחות
הצדדים.